

Gaasterland ligt aan de Friese IJsselmeerkust, is het hoogstgelegen deel van de provincie en wordt gekenmerkt door een landschap van bossen met staggige bomenlanen, lichtglooiende weilanden en houtwallen. Nazomer '95 ligt Gaasterland erbij als het decor van een Melkunie-reclame; zwartbonte koeien grazen loom in de weilanden, Friese paarden tekenen zich zwart af tegen een achtergrond van gras en Hollandse luchten.

LIA DE LANGE*

De landschappelijke schoonheid van Gaasterland heeft de overheid er niet van weerhouden plannen voor het gebied te ontwikkelen. De Tweede Kamer heeft besloten dat in Nederland een Ecologische Hoofdstructuur ingevuld dient te worden. De provincie Friesland besloot na onderhandelingen met de Friese Landbouwwerkgroep (FL) en 'It Fryske Gea', de Friese tak van Natuurmonumenten, dat van het Friese 'quotum' van 14.500 hectare natuurareaal, 550 hectare in Gaasterland moet liggen. De invulling zou moeten bestaan uit een opvulling van de enclaves in het bosgebied en een verbinding tussen de bossen en de IJsselmeerkust.

STREEKPLAN

In het Streekplan zijn de uitgangspunten voor Gaasterland vastgelegd en 20 maart jl. is de uitwerking van dat Streekplan aan de bewoners van het plangebied gepresenteerd. Die presentatie vormde het startschot voor een campagne tegen de overheidsplannen.

De boeren in het 'getroffen gebied' stellen zich teweer tegen zowel de inhoud van de plannen als tegen de wijze waarop de plannen aan hen kenbaar werden gemaakt. Ids Smink, veehouder in de Marderhoek in Oudemirdum, vreest voor gedwongen opheffing van zijn bedrijf: "Wij hadden er op gerekend dat we beperkingen opgelegd zouden krijgen, zoals een maai-beperking. Daar valt mee te leven. Maar op 20 maart bleek dat er bedrijven weg moeten". In huize Smink heerst grote scepsis over het idee enkele ecologische verbindingzones tot stand te brengen: "De bossen van Gaasterland moeten verbonden worden met de bossen bij Sint Nicolaasga. Gaasterland ligt aan het IJsselmeer, dus kunnen de vissen die uit het IJsselmeer de dijk overklommen straks doorlopen tot Sint Nicolaasga". Ook Durk van der Werf van de Initiatiefgroep Verontruste Gaasterlanders (IVG) betwijfelt of het onderdeel 'ecologische verbindingzone' goed doordacht is: de ecologische verbindingzone wordt immers doorkruist door een drukke verkeersweg en het Prinses Margrietkanaal.

Gaasterlanders reageren op Structuurschema

Foto: Lia de Lange

Een doorn in het oog van Ids Smink is de wijze waarop betrokken boeren over de plannen zijn geïnformeerd: dat gebeurde immers op een bijeenkomst waarbij ook niet direct 'getroffenen' waren uitgenodigd. "Dat is een bewuste keuze geweest" aldus Herman Kremer, projectleider Streekplanuitwerking bij de Provincie. "We wilden daarmee bereiken dat iedereen gelijk en goed geïnformeerd wordt, zodat er niet allerlei verhalen de ronde zouden gaan doen. Helaas is het achteraf gezien verkeerd gevallen". Ondanks de uniforme berichtgeving circuleren onder de bevolking nog volop geruchten: een van de campings zou moeten verdwijnen, de boerderij van Smink zou tot een kampeerboerderij worden herbestemd en de overheid zou in het hooggelegen Gaasterland een groot moerasbos willen maken. Kremer verwijst de verhalen naar het rijk der fabelen.

BEDENKINGEN

In een notitie van 16 mei weersprekt de provincie het idee dat er sprake zou zijn van onteigening: boeren kunnen hun bedrijf tot in lengte van dagen met een agrarische bestemming handhaven of doorverkopen; alleen bij verkoop aan de overheid wordt de agrarische bestemming omgezet in een natuurbestemming. De IVG heeft weinig vertrouwen in die toezegging. Van der Werf: "Het instrument van onteigening is in het Structuurschema Groene Ruimte, dat op 12 september in de Eerste Kamer is behandeld, blijven staan. En al zou niet onteigend worden; door de plan-

nen ontstaat toch het effect dat bedrijven onverkoopbaar worden en dat boeren geen andere keuze overblijft dan verkoop aan de overheid". Provinciaal projectleider Kremer vindt het wantrouwen tegen de overheid onterecht: "Het is altijd het uitgangspunt geweest dat er geen dingen zouden gebeuren waarvoor absoluut geen draagvlak onder de bevolking bestaat".

Kremer heeft zijn bedenkingen bij de gang van zaken rond de plannen van Gaasterland. Met de 550 hectare in Gaasterland dacht de provincie een akkoord te hebben bereikt met de FL, dat werd gesteund door de gemeente Gaasterlân Sleat: "Landbouw en gemeente waren al bezig de plannen in te vullen". Na 20 maart trokken gemeente en FL hun steun aan de plannen in: *de landbouwwerkgroep door haar leden gedwongen, de gemeenteraad door een ommezwaai van het CDA, dat zijn standpunt herzag onder druk van de publiek opinie.*

Inmiddels is besloten de precieze invulling van de plannen opnieuw te bekijken. De ministeriële toezegging dat beheersovereenkomsten wellicht niet alleen in reservaatgebieden, maar ook in natuurontwikkelingsgebieden afgesloten zouden kunnen worden, opent volgens Herman Kremer de mogelijkheid de landschappelijke ingrepen in de Marderhoek bij Oudemirdum tot een minimum te beperken.

*Redactie AGORA